

Litterär Tidning.

N:o 46.

Fördagen den 9 Juni.

1839.

Vid tvenne unga Syskons död.

Heldre jag försökte med mitt öga
räkna himlens ljus och havets sand,
än begripa makten i det höga,
som har livets skiften i sin hand.

När jag blommans ljusva doftar andas,
och naturens barm af kärlek slår,
när min anda med naturens blandas,
och försmälter i en stilla tår,

Allmakt! då förstår jag dina under,
då förstår jag huru mild du är;
och ej mer jag forskar efter grunder;
det är kunskap nog, hvad hjertat lär.

Men när natt och död sin anda fläktar,
utaf likblek snö och frost bekrönt,
uppå vårens blommor, nyss uppväckta
till ett lif, så oskuldsfullt och skönt;

När en Moders enda blommor skördas
utaf döden med ett enda slag,
och det arma hjertat icke vördas,
utan krossas efter fritt behag;

Då förstår jag icke dina under —
Du som blomman lif och fägring gaf,
hvarför talar du i blixt och dunder?
hvarför öppnar du den mörka graf?

Kunde modershjertat icke berga
sina älsklingar, dess skönsta tröst?
Kunde döden annat ej förhära
mindre grymt, än detta varma bröst?

Dock — de späda liljor, hvilka skuros,
blott för våren, ej för sommarns brand,
voro de; af vårens släktar buros
deras själar öfver jordens rand.

Men en annan vår skall gifva dter
blommorna, som dödens lia skar,
och den Moder som nu ensam gråter,
skall och återfå sitt engla-par,

Litteratur.

Det Svenska Studentlivet af A. W. Gednare
Hästet. St. 1839.

(Forts. fr. N:o 45.)

Ett gladt lag.

"Lappri!" återtog Wilhelm, "en regering, som vill samhällets väl, kan med ett väist episkt lugn se ned på dessa tryckfrihetens kraftytringar. Innehålla de något nyttigt, något gagnligt, så må det antagas och innehålla de endast sarkasmer, så kan aldrig deras gift intränga i någon redlig medborgares finne. Det är med regeringsåtgärder som med arbeten af ådla metaller; tryckfrihetens kontroll på de förra är lika nödvändig som guldsmedens på de sednare."

"Då skulle ju tryckfriheten eller, rättare sagt, publicisterne kunna komma att styra hela samhället," inwände en yngre akademikus.

"Etska litet som kompanjen skulle kunna styra ett skepp genom bränningarne, hvilket saknade skryman, och etska ogerna som skrymmannen, i medvetandet af denna sin oumbärighet, vill fasta kompanjen i sjön, vilja wi förkasta tryckfriheten," svarade Wilhelm. "För öfrigt om tryckfriheten går för långt i begagnande af sin frihet, så finnes en högre kontroll, gemensam för statsmakten och alla andra kraftytringar inom staten, nemligen en rätvis opinion hos nationens oberoende medlemmar; och det samhälle, i hvilket den saknas, må gerna tyraniseras af hvilket parti som heldst."

"Men besinna," insöll Butler, "att hopen kan lätt genom tryckfriheten förledas till obehöriga märt och stieg; den försäkrar ej att sätta mellan liberalism och jakobinism."

"Hopen! den förstår ingenting, deruti har du mycket rätt," svarade Wilhelm, "men den behöfver ledare för att röra sig i maha, och partichefer kunna uppstå i samhället af alla flag. Samma århundrade, som frambragte Robespierre, frambragte åsven Pugatchef."

"Men den der tidningen, som skref så ovetligt mot herr Z., borde verkligen blikswa, som du myh nämnde, preßad," sa de den oswannämnde yngre akademikern åt Butler.

"Oppressus," svarade denne.

"Eller rättare pressus menar du kanhända," svarade Wilhelm; "ty om jag ej bedrager mig, så översätter Haquin Sjögren det bland annat med "indragen . . ." Men det är med tidningarna som med Lernæiska hydran; om ett hufvud hugges af, så uppstår ett annat straxt derefter, och ingen Herkules får komma att hota den periodiska presen Men hvad sen i på der i fönstret, go' herrar."

"Ah det är en hund, som skäller på en gatpojke, och gör sina krumpsprång för att få en bit bröd," blef svaret.

"Ingenii largitor venter, säger Persius," inföll Wilhelm.

"Den sentensen kan man lämpa på publicisterna," sade den nyare akademikern.

"Jag tycker, att den i våra tider kan lämpas på folk af alla möjliga politiska opinioner," svarade Wilhelm hastigt, och dermed afbröts samtalet för en stund; ty alla röstgående ledamöter i fällskaper började hunga. På sistone affjöngos några verser, af erotiskt innehåll, som Wilhelm komponerat under sin tentamens-tid.

"Är detta stycke skrifvet af gesällomachiens författare?" frågade någon.

"Ja," svarade en annan, "han är, som du ser, mångafaldig i sina kapelser."

"Då måste du haft svårt för att läsa, när du skref den der wisan," sade Pehr.

"Brinnande kärlek och brinnande tentamen tycker jag knappat skulle kunna förena sig," sade August, som åsven kommit med i fällskaper.

"Twerton," svarade Wilhelm med härryckning, "de varo två eldar, som brunno på samma altare; jag hade så sagt, att de hämtade näring af hvarandra."

"Den der sången tror jag gott ola i elden, Karlen kom rigtigt i extas," sade Viktor åt Butler.

"Så skall jag också giuta ola i elden på mitt vis," sade Wilhelm och gick ut. Det drojde ej länge innan han kom in med en champagnebutelj i handen, och efter honom kom mamzell och bar de smala och resliga glasen, sammanträngde på en bricka.

"Nej, låt bli det der," inföll Butler, "jag tycker att vi kunna hålla oss till punchen för att vara konsekventa."

"Hvad! är du hatare af synkretism?" frågade Wilhelm. "Variatio delectat, är deremot mitt walspråk."

"Åsven när det är frågan om fruntimmer?" inwände Viktor.

"Lyft, bro! här sak för sig," återtog Wilhelm. "Ja, mine herrar, jag får proponera en skål för herrar sångare"

"Jag dricker en skål för sångens föremål," inföll August.

"Concedo," svarade Wilhelm. "Men hvad taler I om Göthe här borta?" fortfor han, väntande sig åt ett annat håll.

"Vi säga, att så stor författare han också var, hade han ändå sina fel," svarade den oswannämnde yngre akademiske läraren.

"De äro då åtminstone ganska få," inwände Wilhelm.

"Det skulle jag inte tro," blef svaret; "jag tycker han är något för mycket irreligiös på sina ställen; åsvensa framlyser sinnligheten hos honom något mer, än den borde göra hos en verklig stor skald."

"Ären i galna med eder sinnlighet och irreligiositet!" utropade Wilhelm. "Huru will du, att skalden skall kunna frambringa några kapelser, om han ej visstas i den verld, hvars fenomen han will bestämsa. Måste han endast skilda an- dowerden, som han ej känner, så bliksa hans produktioner i en dubbelt bemärkelse dikter."

"Men huru ladt kan han ej då nedsjunka till en blott verldsmenniska, eller djuriskt vällusting," inwände den andre. "Jag fordrar hos skalden ett väist förståkt för sinnligheten, en väist hängifwenhet till något högre, som man ej träffar hos vanliga mänskor."

"Hvad det förra angår, så wore det väist buskligt," svarade Wilhelm, "men erfarenheten bewisar ganska ofta motsatsen. Det rätta snillet glömmer dock aldrig sitt ädla ursprung, åsven under verldens och lidelsernas hårdta släfveri. Han liknar Zeus i Olympen; han kan väl stundom stiga ned och helsa på skogarnes eller flodernas nymfer, eller gästa hos Aethiopierna; men merendels sitter han deruppe med sina stora idéer, och söker att med den kedja han sambandlat, af dem draga sinnewerlden dit upp, och då kunna alla lägre gudamakter till sammantagen ej motstå hans krafft."

"Men verldslivets atmosfär är för trång, för qväswande," återtog den andre. "Den rena himmelska lågan får ej der fritt utveckla sig."

"Nej, den får ej der religiöst gripa omkring sig, och försöka de byggnader, som förnuftet och sanningen upprest i des grannskap," svarade Wilhelm.

"Jag kan ej gå in på dinå åsiktter," svarade den andre.

"Min bästa bror," återtog Wilhelm, "om jag ej misstager mig, så menar du med denna himmelska eld hos skalden hans inspiration, och med dessa bålwerk mot eldens häftighet, som resa sina tinnar mot molnen, men hafva sin rot här neare, menar jag förnuft, sanning och verelighet. Om nu elden ej blott varmer och lyser, men förhärjar och undergräfsver des-

fa äldriga byggnader, så lära vi snart få se den litterära verl-
dens yttersta dom."

"Så långt kan det inte komma, att snullen ej veta hwad
de skriva," blef svaret.

"Ah jo," svarade Wilhelm. "I våra dagar hafwa flere
bemödlat sig om att bringa saken derhän, genom en för myc-
ket lössläppt inspiration. De bestina ej, att inspiration och
förmukt hörta herrska lika i all poesi."

"Men jag blir ändock wid hwad jag sagt. Du har drått,"
återtog hans motståndare.

"Min bästa bror, har du sett ett warkabinett?" frågade
Wilhelm. "Du kan tydligt ursejla de särskilda figurerna, och
förelära deras särskilda betydelse, men det är huset, som för-
herrligar dem, det är genom huset som de göra effekt. Men
lät huset öfvergå till en flammande eld, så förlora figurerna
sin fasthet; sedan börja de smälta och förvandlas till underliga
gestalter, hvilkas ursprungliga betydelse man måste gifa sig
till, och slutligen förflycta de aldeles, och endast osed af hwad
som marie sticker i näsan på åstädaren, som, ur ständ att kun-
na gifa till mening, dermed måste fråga wappussören, och
sär till svar, att det shall vara en wiß gudomlighet eller en
wiß scen ur historien. På samma sätt går det med skaldens
skapelse, om de för mycket idealiseras."

(Forts.)

tion bör ha sin universella nationalbildningsanstalt (t. ex.
Upsalas och Lunds sammansmältning i Stockholm eller i en
annan framtidia svensk hufwudstad.) Mag. Hammel-
rich har meddelat ett intressant Besög paa Kinnekul-
le o. g. Ömberg, der han införat flera ur folkets mund
uppecknade folksagor. Statsrådernes Deeltagel-
se i Stortingets Forhandlingar af Hjesterets-
advokat Stang i Kristiania, hvilken skrifvit förträffliga com-
mentarer öfver Norges Grundlag. I de flesta constitutionella
länder hafwa Statsråderne säsom sådane (ej säsom i Sverige
blott säsom adelsmän) rät att utan röst delta i riksdagar-
nes forhandlingar. Alt talar för detta stadgeande. Det finnes
ej än i Norge. Detta är anledningen till denna grundliga
uppsats. — Nordens Mythologie eller Sindbil-
led språg af Grundtvig. Åhhvn. 1832, Anmåldt
af Professor Flor. Uppsatsen är ganska intressant och väl
skriven; dess föremål är en total omarbetening af författarens
första åsven på svenska översatta Mythologi. Denna omar-
betning eger stort värde. — P. L. Möller har gifvit
Digten schildringen i Alex Pusckin, Rysslands
stora skald, jemte översatta proffsycken. En skarpere åsthetic
kritik saknas dock. —

Dikterna är af Danskarne Blicher, Hauch,
Ingemann, Ohlenschläger, Heiberg, Grund-
tvig, Brondsted, Ørsted, Holst, Swensken As-
far Lindeblad, Norrmannen Welhaven. Till de bå-
sta räknar vi: Blichers Brage og Idun och Dugdraa-
ben; Hauchs Afskedssang till Academisterne i
Sorø; Welhavens Bergens Stift, Ingemanns sty-
ken; A. Lindeblads Missionären.

Brage og Idun. Et nordiskt Fjærding-årskrift, udgivet
med Bistand af Danse, Swenske og Normænd af Fr. Bar-
sod, Student. 1 B. 1 h. København. 1839. 316 sid. med
tva Mæstebilagor. (1: 16 Banco.)

Vi uppmana härmedelst alla som nitålta för den stora
ranken: Skandinaviens litterära förening, att
dertill medverka genom wiadt deltagande för denna tidsskrift,
det första försök att grunda en sådan förening. Med kärlek
och entusiasm hafwa Danifarne omfattat det, men Swenskar
och Normän hafwa, de förra genom sin flegma, de sedanre
genom sin öfverdriftna fruktan att förnärma sin nationalitet,
lemnat få bidrag. Nordens tre nationer ärö ej så starkt af-
slilda från hvarandra, att de icke skulle kunna i mycket ha
en gemensam litteratur eller en litterär gemenskap. Hvar
och en af Nordens författare skulle då få ett större publikum
än nu, och litteratören både i ekonomiskt och litterärt asseende
uppmuntras till ett verkligare lif än nu är fallet. —
Måtte Sveriges bildade uppmuntra närm. företag och Swe-
riges litteratrer, unga och gamla, lemlna ymniga bidrag!

Strids- och friudsrop af D. M. Luther. Tidsta-
häftet. Ethm. Bredberg. 1839. 12 β. Bico.

Skriften utgör spridda små excerpter vid läsningen af
Luthers skrifter, särdeles af de ställen, der Luthers starkt pro-
noncerade individualitet framträder. En Inledning, mittnande
om warm religiositet, är förtäckad. — Boken är lärorik och
underhållande. Titeln är något curiös särdeles i den form
den eger i boken.

Mosaik.

1. Om Reformer uti Sveriges bestämming. Stockholm. L. J.
Hjerta, 1839. 95 f. 8:o.

"Öfverhyslen derom, att hvor och en sak winner der-
på, att den behandlas i sin helhet, utan all sammanblandning
med andra ämnen, har afhållit förf. ifrån alla enskilda betrak-
telser eller syftningar, under bemödandet, att med ovanb och
kärlek för fauningen framställa hvarje ämne." Med dessa ord
slutar förf. bokens förord, och vi erkänna med ndje att han
varit fin väcka föresats trogen. Många viktiga upplysin-

gar lemnas i ett flärdöft språk om jordeboksräntan, färtigför-
förgningen, roteringen, sjötullen, bränwinsafgiften, allmänna
bevillningen m. m. Boken förtjener all uppmärksamhet. Pris-
set är dock ovanligt högt (32 kr. b:co för 4 ark). Måhända
hade ett och annat ännu åskat en något utsörligare behand-
ling.

2. Tidningen Göthen uttar dessa märkliga ord om
sista ministärerförändringen i England: "Lord Melbourne tråder
ånyo i spetsen för den nya ministeren, som utom honom tros
komma att bestå af Hert. af Wellington, Lord Lyndhurst, Lord
Ellenborough, Grefwe Aberdeen, Lord Stanley, Sir James
Graham, Sir Henry Hardinge och Herr Goulbourn. Tories
hafwa således åskwen för denna gången lidit ett fullkomligt
nederlag, och alla Sir Robert Peeles bemödanden att bilda en
ministär uteslutande i deras anda hafwa strandat mot Drott-
ningens misshöje öfver de af Tories gjorda försök att blanda
sig i hennes husliga angelägenheter." Här torde de tre ut-
ropstecknen vara på sitt ställe; — men hvarav berhyder det, tän-
ker Göthen, blot "Tories åskwen för denna gången lidit ett
fullkomligt nederlag". Det bör ihogkommas, att denna tid-
ning dömer kackast af alla Sveriges dagblad i politiska frå-
gor samt för närvärande är den liberalaste i landet, i fall ej
Östg. Correspondenten vill göra honom denna heder stridig,
hvarpå wi dock högelikey twiste, emedan deß snällika redac-
tör wi aldrig varit rabulist annat än på raillerie. Det är
emellertid godt att i dessa förvekligade tider åminstone nä-
gorstädés formärkes en gnista

"af Göthiske kraft o h utaf forntids allvar."

3. Aftonbladet hade nyligen en artikel "om de sednaste
företeelserna i Norge;"*) hvilken innehöll flera funda och rik-
tiga tankar; men thy warr hade åskwen här den "wensterhänd-
ta talenten," som lik en Harpyja vrenar altt hvarad som upp-
dukas för allmänheten, ex nobili officio, ejort sina svedsprång.
Såsom supplement må dersöre bifogas några ord af den un-
markte Stang: "Det er et uitmodsigligt Factum, at det de-
mocratise Element i vor Statsforfatning er langt mere ud-
havet i Folkets Erkendelse end det monarchiske, og at der

*) Våra större tidningar skulle utan twifvel göra både sig
sjelfva och allmänheten en stor tjänst, om de fästade affeende-
de på foljande ord i det liberala Norska Morgengbla-
det: "Stockholmsbladene ere i den senere tid samtlige
temmelig magre af Indhold, og hente for en stor del deres
Stof fra den udenlandiske Politik. Af det norske Stor-
thinge Forhandlingar og in specie Debatterne sammesteds
seer man derimod nu Lider eller saa godt som Intet i dem,
hvarad enten de ikke finde diše at være værdige nogen Op-
mæksamhed, eller de ere blevne kede deraf, efter for nogen
Tid tillbage at være blevne tillrettesvise, angaaende et punkt,
hvori de havde lagt Ubekendtskap med Lin-ge-
nes rette Forhold for Dagen. Hvad end Grunden
er, kan man ikke andet end forundre sig over, at man i
Broderiget ikke med mere Interesse folger Forhandlinger-
nes Gang i en Nationalforsamling, hvilc Organisation saa
oste, og medrette, er af den svenske frie Prese bleven op-
skiltet som et folgewærdigt Mönster for deres egen Stats-
forfatning." Troligen är det åskwen swenska publiskens
önskan, i affscende på de norriska frågorna, att litet mera
fakuplysnings, och litet mindre af de ordrika excurserna på
egen hand, måtte falla på deß lott.

gives hundrade, der krybbe i Stövet för Almeenoppi-
tionen, för hvar enkelt, der ytter Uselfständighed
i en modsat Retning." (Brage og Idun I. 131.) Den af-
handling, hvarur wi anfört dessa ord, utgör nära 100 sidor,
hvilka wi "behindigt" lätit "päpresa obemärkta"; wi hafwa
icke en gång anfört den närmaste "premissen" eller "conclusio-
nen," hvilket alt tillkännagföres, på det man ej må göra sig
möda med några originala anmärkningar deröfwer. Hvarad
Stang beträffar, som skrivit den redan i No 5 af Eos om-
nämnda grundliga boken om "Norges constitutionella eller
grundlovsbestemte Ret", så har det icke försports, att han är
hvarken phosphorist, "absolutist," "historisk," "dynastisk,"
"förförkatt" eller "salarierad."

4. Något om insidan af den Rabulistiska Grav-
tan, eller frihetsförfryck är icke tryckfrihet. "Leker ni så, nä,
så leker jag också med." (W. Scott). Norrköping. Lörneqvist.
1839. 41 s. 8:o.

Det börjar nu höra till ordningen för dagen, att brochü-
rer utkomma, som perra misshöje med tidningsprebens förfarande.
Preben truckes hafwa "förlorat utspelet och kommit att sita i
esterhand." Detta "något" innehåller flera ganska tråffande
anmärkningar, men är dock i allmänhet tämligen grofornigt.
Prof s. 6: "Den der Ghiben är bara en hvardagsfysionomi.
Han pikade härom dagen om en penna, som skulle vara dömd
till fängelse, för att med detsamma få tala hädiss ord emot
Braminernas fast. Men som hela den der uppsatsen var
blott en skärf i offerkistan för den liberala Nödhjelpsfonden e-
mot sweda och wärk, så fastade jag just icke mycken uppmärk-
samhet derwid. Hans egentliga yrke känner jag icke heller;
men han skall vara skattkrisjen i Göteborg såsom bärspé-
pare, för att drifva handel och sjöfart med politik och littera-
tur; ehuru det lärer förhålla sig med honom, "som med skep-
paren på skutan, af hvilken åskan hufvurt slog, och seglade
sen — utan" — — S. 11. "Har icke den store interlokutören,
hafwa ej Aftonbladet och Allehanda med deras ereti och
pleti, fastän med de alldra menlösaste grimaser i verlden är
ut och är in ideligen ropat på en ny upplaga af Sverige ef-
ter 1721 och 1756 årens format; ty se då war den gyldene
tiden att marketanta med Svenska åran och nationens dyrba-
raste tillhörigheter. Då fick man under patriotismens klen-
hethet smida Konungen och trampa folkets rättigheter un-
der fötterna, då, och detta är casus, naggade de fina adels-
männerna de stora i halarne med godt hopp att sjelfve bli fwa
stora o. s. w. Men folket, men Sverige, singo betala fioler-
na. Men nu wilja wi, män af väldige hopen, hvarken haf-
wa eller betala ett da capo."

—a—b—

På EOS prenumereras för halft år med 3 R:dr
Banco på Lundeqvist Bokläda i Upsala, Bonniers i
Stockholm och Gleerups i Lund, samt på alla postkon-
tor med tillägg af postarfvodet. Få exx, sedan årets bör-
jan finnas mot 5 R:dr Banco.

Gefle, hos A. P. Landin.